

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Et Vindiciae B. Richezae Comitissae Palatinae Rheni Reginae Poloniarum

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1649

Caput Decimum. De Liberalitate B. Richezae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9541

Peregrinus nam ex Metropoli Salisburgensi, alijsq; Noricis scriptoribus patet, Peregrinum Archiepiscopum & Aribonem ex Noricis Procures, longè Laureacenses. a nostro Pilegrimo diuersos, eodem ferè tempore vixisse.

B. Pilegrimus. Deinde assero non cum Scriptoribus Peregrinum, sed Pilegrinum plurimum auctoritate archiuorum. Denique obserua, quod Cæsarius Heisterbacensis Peregrinum Archiepiscopum SANCTVM appellat, vide Cæsarium Dominica II. post Pascha, mihi pag 99.

Caput Decimum.

DE LIBERALITATE B. RICHEZÆ.

AGe nunc Beatam nostram expurgemus ab aspersa auaritiæ nota, idq; ex antiquis potissimum tabularijs. Refert Fr. P. Cratopolus in Annone Vbiorum Archiepiscopo, diœcesin Coloniensem duobus ab ipsa auctam oppidis. Hoc tempore, inquit, fuit Richeza matrona religiosa ac Comitissa illustris, cuius progenitores Cœnobium in Brauer fundarunt, hac ut regni cœlestis posset esse heres, suas facultates ac possessiones delegauit Ecclesijs, Diuo Petro Coburg & Salefeld / inscripsit. Quam B. Richezæ donationem vita S. Annonis iussu Reginardi Abbatis Sigbergenensis in Diœcesi Coloniensi scripta, ita confirmat: Regina, inquit, Polonorum, ex Teutonicis oriunda, fama nominis eius (Annonis) ducta, ad visendum eum properauit, eiusq; ditioni Salefeld, & quæque coherentia concessit, acceptis Liberalitas ab eo variarum specierum & precarij condignis pretijs. Deinde quantæ B. Richezæ Richeza in Metropolitanam Coloniensem Ecclesiam fuerit liberalitatis, ostendit inter alia Metropolitanum Necrologium, dum sic ait: Ecclesiam. XXI. Martij, Benedicti Abbatis, obiit Rigza Regina, soror Hermannii Archiepiscopi Colonienfis, quæ contulit Ecclesie in Vnckele LX. lignasuras lignorum, quæ comburuntur de festo omnium Sanctorum vsque ad Pascha in Camera, & si quis est medio tempore defectus lignorum, illum custos altaris supplebit. Item contulit Decime Vnckelenses. vni decimam in Vnckele / ad luminaria Ecclesie Colonienfis, & idem custos ponet iij candelas.

NB. Huc alludit & illa in quodam Metropolitanam Colonienfis sacrarij marmore octopalmari, incisa vncialibus litteris inscriptio:

Mensura lignaturæ Sexaginta ponderum lignorum de Vnckele.

Liberalitas B. Richezæ Eiusdem B. Richezæ in Ecclesiam B. Mariæ Virginis ad Gradus in Ecclesia munificentiam sequentes tabulæ declarant.

B.M.V.

Pars

Pars Diplomatis S. Annonis.

Huic itaque Ecclesia in Dei nomine edificata, contulimus de bonis Ecclesia Bli-
sena, VVissa, Vnckela, Heimbach/ Elincka, Blammersheim / quod ipsius
antecessoris mei (Hermanni) pradium fuerat, & eidem Ecclesia ab eodem destina-
tum erat, & in pago Aquensi, quod de pradiis Irmmendruds adquisierat, Bolo-
ckenberg / Müngen / Gymnich / Eperen / Wiltre / cum omnibus appenditiis
suis, & quod ego per precarium à Domina RICHEZA Regina & coheredibus eius ac-
quisiui, Weedenheim / Dienumderode / Assela, Elotene / & Ecclesiam ma-
tricem in Tremonia cum Decania eadē Brucke / quod Sigehardus Cancellarius
mihi dederat, & decimationem in Saxonia, quam ad vestitum fratrum destinavi-
mus. Ne quem verò moueat, quod iniuriose Slottene / Monachis in Drawiler
abstulimus, volumus cunctis innotescere, quod pactum ipsa nobiscum fecerit, &
nos postea cum Monachis fecerimus, ipsa quidem viuens Monachis dederat Kanada,
quod soluit quinque libras, in qua re voluntas eius plurimum valet. Mihi verò
reliquum dedit, ut in quocunque Monasterio sepeliretur, eius Monasterij prafatum
pradium esset. Sed cum ab Abbate loci illius, & Palatino Comite saepius inque-
taremur, pro nummo abrenunciationis Monachis dedimus viij. arpennas vinearum
in Clotteno, & quatuor in Egenell / & calicem aureum & gemmatum, quod
Lutzoni Decano pro xxx. marcis oppigneratus fuerat. Pradium verò Clotteno
Canonicis S. Marie, ut ipsa petierat, tradidimus. Prater hac eiusdem Ecclesia
Preposito cum banno dedimus Decaniam in pago Zulpiaco. Prænomina itaque
omnia, & cetera, quacunque eidem Ecclesia contulimus, mobilia, siue immobilia,
statuimus secundum Apostolicam auctoritatem, ut nullus auferat, quem auferen-
tem Apostolici sententia terribiliter damnat. Si quis ergo huius nostre traditionis
& Apostolica auctoritate confirmata, corruptor violentus extiterit, vel fraudu-
lentā machinatione infringere voluerit abominationem Dei & Sanctorum omnium
incurrat, & gehennam æternaliter ibi mansurus ingrediatur, nisi velociter resi-
piscat. Anno Dominica Incarnationis MLXV. Indictione tertiā. Anno Episcopa-
tus D. Annonis viij. Actum Colonia, vij. Calendas Augusti.

Apostolica Confirmatio.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto fratri Annoni Archiepiscopo
Colonienſi, perpetuam in Domino salutem. Pontificij Apostolatus nostri est, uni-
uersali vigilantia omnibus ecclesiasticis negotiis vtiliter prospicere. Religiosorum
tamen locorum vtilitatibus summam sollicitudinem piā deuotione impendere.
Quam cum omnibus generaliter debeamus, specialiter tamen assensum prerogatiue
dilectionis erga Reuerentiam fraternitatis tue semper habere optamus. Quo circa

anno

Hermannus
Palatinus
Archieps
Colonien.
Prædia B.
Richezzæ.

dum omnibus iustis petitionibus debeat facilis assensus, suggestione benignitatis tue promptus charitatis nostra exhibetur affectus. Itaque secundum amorem petitionis tue Ecclesiam B. Mariæ matris Domini nostri IESV Christi, sitam inter muros urbis Colonia, in loco qui vocatur ad Gradus, quam pia deuotio tua construxit, & ad omnipotentis Dei honorem, atque anime perpetuam mercedem, possessionibus ac rebus interius & exterius ditauit, sub Apostolica defensionis tutela recipimus, Apostolicam nihilominus auctoritate confirmamus, eidem Ecclesie quidquid & tua deuota religionis intentio diuini zeli feruore hactenus contulit, scilicet Blisenæ, VVisselsæ, Vnckelo, Heigenbach, Elincke, Flammersheimb, & antecessor tuus Hermannus Archiepiscopus eidem Ecclesie exedificanda de ceterorum possessionibus acquisiuit, & quod tua industria de prædijs Richezzæ & cohæredum acquisiuit, Meckenicheim, Clotteno, Demunderedo, Affela, & decimationem in Saxonia, quæ feudum Hentici fuit, & quicquid in futurum quocunque modo diuinis vel humanis legibus cogruo tua charitas, quorumcunque fidelium acquirere poterit. Statuimus itaque per huius nostri Priuilegij decretalem paginam, ut nulla vnquam, cuiuscunque dignitatis, gradus, vel ordinis magna paruaq; persona, audeat & presumat, ipsam Ecclesiam aut religiosè famulantes ei villo modo inquietando molestare, aut de suis mobilibus vel immobilibus, temerario ausu discutere, quoniam dignum est, ut qui continuo obsequio in Christi solius militia exercitantur, indeficientis nostræ inspectionis salubri munimine protegantur. Vnde auctoritate Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Beatorum Apostolorum Principum Petri & Pauli, affectui sanctæ deuotionis tue, Charissime Confrater, gratanti animo annuentes statuimus, & sub interpositione perpetui anathematis, ac diuini iudicij obseruatione precipimus, ut Tua & hæc Nostra eadem, ad augmentum præfate Ecclesie perpetualiter confirmanda, statuta, inuiolata permaneant. Si quis igitur, quod non optamus, huius nostre decretalis Priuilegij pagina, temerario ausu violator existere, & sanctæ Sedis Apostolica contumaci rebellionem decreta corrumpere presumpserit; sciat se perpetua maledictionis anathemate damnandum, & cum diabolo & satellitibus eius æterni ignis incendio cremandum, nisi forte respuerit, & Deo & prædictæ Ecclesie condignè satisfecerit: qui verò piâ deuotionis intentione conseruator extiterit, peccatorum suorum omnium, precibus Beatorum Apostolorum Principum, consequatur veniam, & cum omnibus diuina legis obseruatoribus, æterna beatitudinis promereatur gloriam. Scriptum per manus Octauiani sacri Scriniij & S. Romanæ Ecclesie Notarij, Calendæ Maij, Indictione xij. Anno Domini nostri Iesu Christi M. L. Vlll. per manus Humberti S. Ecclesie Syluacandidæ Episcopi, & Apostolica Sedis Bibliothecarij: Anno primo Pontificatus Domini Pape Nicolai secundæ, Indictione duodecima.

Deni-

Denique quæ veteri Monasterio Bravilerensi olim B. Richeza Liberalitas liberaliter contulerit, ipsum hodie testatur regium Monasterij ædificium, quod destructis veteribus muris, ipsa potissimum suis sumptibus de nouo excitauit, quin immo donationes à parentibus suis factas, non solum ratas habuit, sed & iis alia quædam, ac pagos integros liberaliter adiecit, prout sequentes referunt literæ.

Priuilegium Domini Henrici III. Regis
 seu Imperatoris super Clotteno aliisque bonis
 in tractu Mosellano datis ad
 Braviler.

IN nomine Sanctæ & Indiuidue Trinitatis; Henricus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Augustus. Si locis Deo dicatis, quibus beneficia non conferimus, saltem ab aliis fidelibus Christi tradita confirmauerimus, diuinitus nos procul dubio remunerari confidimus. Quapropter fidelium nostrorum, tam presentium scilicet, quam futurorum magnitudo comperiat, qualiter quadam Domina venerabilis Richeza nomine, Regina quondam Polonie, prædium suum Clotteno dictum cum aliis locis subtenoratis, id est Coechenheimb / Ebre / Brembe / Asche / Masbrech / Veruus, Canelach / Witte / Pulego, Cochemo / Conde / do / Wette / & Kyle / Endrich / Eugenradt / Dreise / & Ottingin, cum mansis & mancipiis, & cum omni integritate ipsius, in villis, in arcibus, in mansionibus, in vineis & arpennis, in syluis & in agris, in pratis & aquis, aquarumque decursibus & in pascuis, vitis & inuitis, terris cultis & incultis, exitibus & redditibus, quasitis & inquirendis, & cum omnibus appenditiis suis, absque vlla sui diminutione, pro remedio anime sue, suiq; fratris bonæ memoria Ottonis Ducis, aliorumq; parentum suorum in Monasterio Bravilerensi sepultorum, liberè & integre Deo sanctoq; Nicolao ad prædictum Monasterium per manum Henrici Palatini Comitis, filij patrui sui, sub cuius tunc mundiburnio manebat, contradidit. Terminum etiam & bannum eiusdem prædij sicut ipsa prius habuit à fluuio Andrida siue Alcia usque ad fluuium Elza ita constituit, vt nullus ibi aliquam potestatem habeat, nisi Abbas eiusdem loci, & villicus eius, quem constituet. Quasdam etiam arpennas, id est vineas quibusdam seruiantibus suis beneficiauerit, id est Roberto Pincerne tres, Epponi de Altendorff duas, & cameram iuxta dominicam curtem Adelberto fratri V Vinboldi duas, Embrichoni de Geldesdorff duas, Aufrido Cleri-

B. Richeza
 eleemosyna.

Otto Dux.

Henricus

Palatinus.

Fluuij Andri-

da & Elze

Christop. Bro-

uer in Ann.

p. 64.

Seruietium

B. Richeza

so suo noia & feu-

da ad vitā.

D

uentium eo suo iung. mansos cum mancipiis suis ad Luczenrode, & vnum quod dicitur
 B. Richeza Scozvein in Clotteno, Ernestoni fratri suo duos mansos cum mancipiis in Dreife,
 redeant à V Volferum etiam tradidit illuc cum sua possessione, eâ videlicet conditione, vt
 morte ad quamdiu viuant, Ecclesia bona suo beneficia habeant, post mortem verò illorum
 Bra wilerē. nullus heredum suorum quicquam de his sibi quasi iure hereditario vindicet aut
 Mancipio possideat, sed in ius & dominium S. Nicolai & Abbatis ipsius ac fratrum sibi ser-
 rû cōditio- uentium redeant, vt quod Abbas utilius sibi ac fratribus inde iudicauerit, faciat
 nes matri- ac disponat. Homines etiam quos dedit S. Nicolao, ita tradidit, vt nullus extra-
 moniales. neas nisi fortè liberas, vel ex parte S. Petri Colonia ducat vxores. Si autem alienas
 NB. Malmū- acceperit vxores, omnis hereditas eorum, & vniuersa qua possident, ad S. Nicolai
 dariēses habēt cedant Monasterium, & nullus heredum suorum in his quicquam habeat;
 in Clottē villā Si verò ex potestate S. Petri Colonia vxores duxerint, filij eorum iterum accipiant
 dictā S. Petri, vxores ex potestate S. Nicolai, quod si non fecerint, omnis hereditas eorum, &
 ad quā quoq. omnia que possident, ad S. Nicolai & Abbatis redeant dominium. Eadem verò
 multa spectat rogante Abbas Tegenō pradiētī Monasterij idem ei pradium promisit, cui benefi-
 mancipia. cium postquam ipse illud in suum redegerat dominium, cui statim curtem Caueda
 Tegenō & familiam quinque libras ibi soluentem, quod fuit Ellonis beneficium ad Gerverre,
 Abbas, El- tradidit; & VI. arpennas Clotteno, que fuerant Sicconis Comitis beneficium, &
 lo, Sicco duas mansuunculas, quas V Vecelinus habuit, & in quibus habitauit. Tradidit
 Comes. etiam castrum suum Chuchomo Henrico Palatino Comiti filio patru sui, eâ sci-
 Wicelin⁹. licet conditione, vt quamdiu viueret, super ipsum Clotteno defensor & Aduocatus
 Hēricus Pala- existeret, post obitum verò suum, si ipse heredibus careret, proximus hares Domi-
 rinus, qui ha- ne Richeza Regina, aduocatiā super eadem bona haberet, si verò & ipsi heredes
 buit priuignū defuerint, Colonienſis Archiepiſcopus eandem aduocatiā tribuat, cuiusque
 Siffriđū Bra- Abbas & Fratres petierint; Sicconi verò Comiti, qui eandem aduocatiā à Pala-
 bantiniū, con- tino Comite pradiētā Reginā Richeza potente suscepit, tale seruitium tribus tan-
 ditōr Lacenſis tum temporibus anni, sibiq. succedentibus aduocatis constituit, scilicet vt ad v-
 Monasterij. numquodque placitum detur aduocato modius vnus tritici, & vnus siliginis, &
 Archps Co solidi quinque leuis moneta, pro carne autem porci vel ouis quinque solidi leuis mo-
 lon. Aduo- neta valentes, & tantum vini detur, quantum ad istud seruitium conueniat,
 catus Co- modij quinque auena, id est ad duo placita modij decem auena. In natali verò
 cheimēſis. S. Ioannis Baptiste, in prato quod vocatur Humur, pabulum ei detur in gramine,
 Sicco Co- addito vno modio auena. At si villicus vel de edificiis, vel de agriculturā placi-
 mes. tum ibidem habuerit, nullam inde partem vel iusticiam quærat aduocatus, simi-
 liter & de placito quod vocatur Budinck. Hanc autem traditionem, cum monetā
 & mercatu, per manum Henrici Palatini Comitis, sub cuius tunc mundiburnio
 Hermānus manebat, in presentia nostra & Domini Hermanni sancta Colonienſis Ecclesia
 2. Archieps, vene-

venerabilis ac p̄ Archiepiſcopi multorumq; Principum regni fecit. Quam Abbas
Tegeno eiusdem Monasterij & Sicco p̄ſatus Comes & Aduocatus ibidem ſuſce-
perunt, noſtram Imperialem ſtagitantes clementiam, vt eadem bona Deo ſanctoq;
Nicolao confirmaremus; & vt nauibus & bonis, Abbatis & Fratrum, & familia
de Clotten & Meſenich, per alueum Rheni ſiue Moſella, quotieſcunq; neceſſitas Clotten,
popoſcerit, liberum aſcenſum & deſcenſum ſine aliqua exactione thelonij tradere- Meſenich,
mus, quorum petitioni annuentes chartam hanc inde conſcribi, manuq; propria
vt ſubtus videtur corroborantes, ſigilli noſtri impreſſione iuſimus communiri.
Quam ſi quis infringere tentauerit, ad primum iram Dei, ſanctiq; Petri, ſimulq;
omnium Sanctorum incurrat.

Signum Domini
Henrici Tertij Regis
Inuietiſſimi Secun-
di Romanorum
Imperatoris
Auguſti.

CR

V Vinthericus Cancellarius vice Bardonis Archicancellarij recognouit.
Dat. X. Kalend. Auguſti, Indictione IV. Anno Dominica Incarnationis M. L. I.
Anno autem Henrici Tertij Regis, Secundi Imperij ordinationis eius XXIV.
Regni vero XIII. Imperij V. Actum Comphynge feliciter Amen.
Cuius rei teſtes ſunt Hermannus Coloniensis Archiepiſcopus, Henricus Comes
Palatinus, Sicco Comes, Starchri Comes, Gerardus, Berengerus, Gozwinus,
Rutgerus, Embrico, Eppo, V Vinboldus, Auffridus.

Priuilegium Domini Henrici III. Regis
ſeu Imperatoris de Prædio In Bruvviler, & de Sylua &
aliis bonis prope Coloniam donatis.

In nomine Sanctæ & Indiuidua Trinitatis Henricus diuinâ fauente Clementiâ
D 2 Roma-

1051.

Erenfridus. Romanorum Imperator Augustus. Notum esse volumus cunctis presentibus, quam
 futuris, qualiter Erenfridus beata memoria Comes Palatinus, una cum coniuge sua
Mathildis. Domina Mathilde, Abbatiam in loco qui vocatur *Brunwiltre* construxerunt, quam
 secundum quod à Domino fuit eis inspiratum, compositam & ordinatam posuerunt,
Mundiburniu S. Petro sub mundiburnio S. Petri Colonia, scilicet ut Abbas loci illius, annis singulis trium
 Colonienesium monete denariorum pondus auri, quod lingua vulgari mancus appellant,
Census S. Petri. unum ad altare S. Petri persoluet pro censu, sicque Monasterium illud in perpetuum cum
 universis appenditiis suis ad cetera liberum, sub tutela Beati Principis Apostolorum,
Hermannus ab omni posteritate permaneret intactum; postea defunctis supradictis Principibus,
Archieps. filij eorum Hermannus scilicet charissimus noster sanctae Colonienfis Ecclesiae venera-
 bilis ac pius Archieps, nec non sorores eius, D. Richeza Poloniae quondam Regina, ac
B. Richeza. Theophanu Asnydensis Monasterij Abbatissa; Hi, inquam, parentum suorum succes-
 sores, edocti à legisperitis, irritari posse traditionem illam supradictam, Monasterium
Theophania, cum omnibus eo pertinentibus in hereditarium sibi ius legibus postularunt, quibus
 loco & tempore concessis, Dominus Hermannus Archiepiscopus cum Aduocato suo
 Rutgero, nec non Domina Richeza cum Aduocato suo Gerardo in Puderbrunnon,
 Domina quoque Theophanu in Goselare in meam venerunt presentiam, legem de pra-
 dicto postulantes Monasterio. Quibus, in mea presentia placito iudicio, legibus discus-
Adiudicatā sis, filij parentum suorum hereditatem Principum obtinere iudicio. Sed mox ti-
 moris & amoris Dei commoti, pro se suorumque parentum aeterna memoria, eandem
hereditate hereditatem, praefatum scilicet Monasterium, cum omnibus aliis locis subternotatis
Religiosis hereditatem, praefatum scilicet Monasterium, cum omnibus aliis locis subternotatis
 reddant. & universis ad hoc pertinentibus, id est Louenich / Breymsdorff / Kunig
Brawiler dorff / Danhwiltre / Blebene / Kyrdorff / Sintere / Mannede / Rhindorff /
 & 10. pagi Glenderhagen / cum omnibus appenditiis suis, hoc est vtriusque sexus, mancipiis, lo-
 dantur Re- cis, edificiis, terris cultis & incultis, viis & iniis, pratis, pascuis, sylvis, venationibus, a-
 ligiosis. quis aquarumque decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus & redditibus,
 quae sitis & inquirendis, cum omni utilitate, quae vlllo modo inde provenire poterit.
 Dominus Hermannus Archiepiscopus, & Domina Richeza in Puderbrunnon, Do-
 mina vero Theophanu paulo post in Goselare rata ac perpetua traditione S. Petro Co-
 lonia in perpetuam proprietatem absque omni exceptione cum Aduocatis suis in ma-
 nus Christiani Aduocati sui, tam liberum ab omni servitute donando tradiderunt,
 quam praeter Abbatem & Fratres eiusdem loci nulli hominum, in aliquo iure te-
Termini neatur obnoxium. Terminum etiam ac bannum eiusdem praedij praedicto Monaste-
districtus. rio, sicut eorum progenitores habuisse noscuntur, designantes à via, quae dicitur
 Jaropswech / usque ad viam Hespach / rursusque à via Hespach / ad viam re-
Arnafa fl. giam, & à via regia, per cursum riuuli, qui dicitur Bispach / usque trans fluvium
Erft. qui dicitur Arnefe / ita constituerunt, ut nullus ibidem aliquid iuris vel potestatem
 habeat,

erat præter Abbatem ipsius loci, & villicum quemcumq; statuerit. In eodem quoq; pradio quatuor sylvas, quarum nomina sunt **Wiedehorwe / Hanepure / Assp / & Brom** eidem Monasterio cum omni sua integritate contulerunt, quarum duas id est **Wiedehorwe & Hanepure** illi solummodo familia Ecclesie qua censu soluit ad subleuamen concesserunt; ita tamen ut nullus extraneus aliquid iuris in eis habeat; porro duas reliquas id est **Assp & Brom** liberè & integrè ad Camera Abbatis constituerunt: Cui etiã Abbati singulariter duas paludes, vnã inter **Syntere & Glesfene** alteram circa fluuiũ **Arnefe** à sylua quercea, vsq; ad pontẽ **Turre** / tali iure tradiderunt, ut nemo in his præter Abbatem aliquam potestatem vsurpare præsumat, neq; aliquis ibi excepto Abbate, & fratribus piscari audeat; præter quoq; quã ipse **Ezzo Comes Palatinus** tunc habuit, vel **Abbas & fratres** eiusdem loci, acquirere potuerint, in illis terminis qui vulgo dicuntur, **Eoppelen / Wede** / quorum terminorum duos Sancto Petro dedit, vnum in **Thoneburgh** / alterum circa ripam **Arnefe** / tali eos pace habere decreuerunt, ut nulli penitus quicquam iuris inde facere compellantur. Sylua etiã qua præ magnitudine die **Bele** nũcupatur, **D. Ezzo** memoratus & frater eius **Comes Ezelinus** dum communi vtilitate possiderent eandẽ vtilitatem parcientes, ob remedium suarum animarum duobus canob; tradiderũt: **Com. Palat.** suã quidem patrẽ **S. Nicolao** in **Bravviler** frater verò eius suã **S. Cornelio** cũ pradio **Bercheim**; hanc vtroq; legẽ statuentes, ut nullus in prædicta sylua aliquid potestatis aut iuris habeat, præter supradictorum canobiorũ patres, & mansuonarios illos, qui in bonis Ecclesie destructa resarcire, & cõmunire debebunt, vel quibus ipsi Abbates per misericordiã concesserint; nullus aut extraneorũ in eã aliquid quasi per iustitiã, vsurpandi licentiam habeat, præter illos tantũ, quos prædicti Abbates in illam persolueno sibi frumento consignauerint, qui vulgo dicuntur **V. Verlude**, eã tamen conditione ut si ipsi homines, aliquid contrarij admitterint, liceat ipsis Abbatibus eos inde expellere. & alios quos voluerint pro eis admittere, si quis aut absq; eorum concessione aliquid in illa sylua præsumserit, & forestarius Abbatis in **Brutwille** hoc deprehendens aliquid propignore detinuerit, vtrq; Abbates ex aquo potiuntur eãdem vicissitudine custoditã, ex parte Abbatis Sancti **Cornelii** si forestarius ipsius idem deprehenderit, simili modo partiendo, nec suis aduocatis inde aliquid dare aut respondere tenebuntur. Venerabilis itaq; **Archiepiscopus D. Hermannus**, suãq; sorores prænominate tam piã ac sanctam imitati deuotionem, & factam ab eo traditionem approbantes, dictã syluam cum suis vtilitatib; præfato cœnobio adiecerunt eã ratione quod tam caminata Abbatis quam fratrum officinis, id est coquina, pistrino, infirmorum domibus, vel vbicunq; iusta ordinatione fratrum necessitas postulauerit vsus necessarius in perpetuũ inde proueniret. His ita per omnia, perinde & distinctè psecutis, & traditione legitima atq; cõpetẽte peracta, ritusq; legali **Col. Ecclesie** & priore.

Quatuor
sylua dantur.

Duæ paludes dantur Religiosis.

Prata Ecclesie & Religiosis concessa.

Arnefe fluuius.

Sylua Ville datur cœnobis.

Ezzo vel Erenfridus & Hezzelin.

Comites.

S. Cornelius ad Indam.

Bercheim.

Leges forestariae.

Exemptio Regia. prietate confirmata, ipsi qui tradiderant nostram adiuuere Clementiam, rogantes ut eam loco predictae libertatis gratiam statueremus, quatenus ab omni praesentium ac futurorum tant Pontificum quam Regum seu Imperatorum, liber dominatu latius tam pro nostra quam pro ipsorum salute vacaret. Quod si etiam Abbas loci ad Dominum migrauerit, & est infra locum Frater idoneus, electum à Monachis Archiepiscopus Abbatem constituat; si verò secum non inuenerint, inter alios Archiepiscopi Monachos Patrem eligat Monasterij, qui ab Archiepiscopo ipsum ordinante praeficiatur, Archiepiscopus quoque Abbatis consilio Aduocatum constituat, dum Abbas idoneum velit, sub quo nequaquam aliud fiat, quem secundum vocant Aduocatum; haec eorum petitionem iustam ac piam agnoscentes, annuente simulq; regnante Domino Hermanno tunc temporis in Vrbe Sancta pio ac venerabili Archiepiscopo, Christianus qui & ipse traditionem fecerat, Aduocato quoque Domus S. Petri Christiano praesente Aduocatus atque assentiente voluntati eorum praebuimus assensum, loco illi scilicet Bruvillare, praenominatam Abbatia libertatem statuentes; Atque ut rata & inconuulsa mansat in perpetuum, chartam hanc libertatis ei conscribi, manuq; propria ut subius videtur corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus insigniri, quam si quis infringere tentauerit, ad primum iram Dei, sanctiq; Petri, simulq; omnium Sanctorum incurrat, sciatq; se compositurum auri purissimi libras centum, nostra Camera medietatem, Archiepiscopo alteram medietatem.

Signum vti supra pag. 27.

Priuilegium aliud D. Henrici III. Imperatoris seu Regis de Prædio in Bruvville, &c.

IN nomine Sanctae & Individue Trinitatis. Henricus diuina fauente Clementia Romanorum Imperator Augustus, Notum esse volumus praesentibus & futuris, quod charissimus noster Hermannus sanctae Colonienfis Ecclesiae venerabilis ac pius Hermannus Archiepiscopus, necnon soror eiusdem Domina Richeza Polonia quondam Regina, ad nostram accedentes praesentiam, Abbatiam in loco qui Bruvillare dicitur, à suis parentibus Domino Erenfrido scilicet, Comite Palatino, & sua coniuge Domina Mathilde primum fundatam, dehinc post decessum eorum ad ipsos iure hereditario deuolutam, ipsum etiam pradium Bruvillare cum omnibus appenditiis suis sicut ab ipsis deuote Deo sanctoq; Nicolao traditum, ac pia dispensatione primum fuerat constitutum, sibi in ius hereditarium legibus postularunt. Quibus in mea praesentia placito indicto, legibus discussis, filij parentum hereditatem iustitia dictante per sententiam Principum obtinuerunt. Qui amore & timore Dei commoti, pro se, suorumq; parentum, fratrum & sororum, in gremio eiusdem Ecclesiae sepulcorum, aeternam memoriam, dictum pradium Bruvillare, cum omnibus appenditiis suis, & cum

& cum omni integritate scilicet, in agris, in pratis, aquis, pascuis, syluis, Deo ac piis-
 simo Nicolao, & Fratribus ibidem Deo seruientibus perpetuo possidendum secundum
 definitionem, ac liberam parentum suorum traditionem pari deuotione contulerunt.
 Terminum etiam & bannum ipsius predij, predicto Monasterio, sicut eorum pro- Terminii iu-
 genitores habuisse noscuntur, designantes à via qua dicitur Zaitpsweg / vsque ad risdictionis
 viam Despath / rursumq; à via Despath / ad viam regiam, & à via regia, per Brawile-
 cursum riuuli, qui dicitur Dischbach / vsque trans fluium qui dicitur Arnefe / rensis.
 ita constituerunt, vt nullus ibidem aliquid iuris vel potestatis habeat, prater Abba-
 tem ipsius loci, & villicum eius quemcunque statuerit: pro abundanti quoque cau-
 tela B. Petro sancta Colonienfis Aduocato Ecclesie summo Patrono, idem Monaste-
 rium dictumq; pradium in proprietatem, absque omni exceptione, in manus Chri- Christian⁹
 stiani Colonienfis Aduocati, rata ac perpetua donatione tradiderunt, quatenus idem Aduocatus
 locus ab omnium presentium & futurorum, tam Pontificum quam Regum seu Im- Colonien.
 peratorum liber dominatu letius, tam pro nostra quam pro illorum salute vacaret.
 Verum quod plerumque accidit, seruos Dei aut perfidorum violentiis opprimi, inui-
 riis seu damno fatigari, cauto deliberationis moderamine constituerunt, vt Colo-
 nienfis Archiepiscopus de consilio ac voluntate Abbatum dictæ Ecclesie Aduocatum
 preficiat, dummodo Abbas idoneum velit, post quem qui secundus dicitur Aduoca-
 tus, nullo modo subrogetur; de seruitio etiam quod exhibendum erit huiusmodi Ad-
 uocato, sic ordinauerunt, scilicet, vt tribus anni temporibus, quibus legitima placita
 obseruanda erunt, cum viginti equis Aduocatus in locum veniat, & prima nocte
 qua venerit, sequentiq; die seruitium ei Abbas tribuat, vt tantum sufficiat, dehinc
 manens scilicet tertia die prandium solummodo recipiat, & recedat. Ipse quoque Ad-
 uocatus caueat, ne super statutum sibi seruitium superfluum aliquid exigat, vel re-
 quirat. Si vero plures secum adduxerit, in Abbatum erit arbitrio, ipsis aliquid aut
 nihil dare; familia quoque eiusdem Ecclesie obseruet placitum eiusdem Aduocati
 tribus anni temporibus & non amplius. Quoties vero Abbas, vel eius villicus a-
 pud Bruvvilre, vel quolibet in loco, infra terminos Abbatie placitum habere voluerit,
 quod vulgariter Bedung dicitur, id sue sit potestatis, nihilq; in tali placito Aduo-
 catus requirat, aut vendicare presumat: Huius igitur constitutionis paginam, quæ
 ad instantiam supra memorati Colonienfis Archiepiscopi & sue sororis Domine Ri-
 cheze Regina, in Nostra Primorumq; regni presentia, iuste & rationabiliter ordi-
 nata est, vt rata & inconvulsa in perpetuum permaneat, manu propria vt subius
 videtur, corroborantes, Nostri sigilli impressione iussimus insigniri. Quam si quis
 infringere tentauerit, Dei omnipotentis sanctiq; Petri & omnium Sanctorum in-
 currat iram, & vt violator Nostræ Constitutionis perdat advocatiam illam, sciatq;
 se com-

se compositurum auri purissimi libras centum, nostra Camera medietatem, Archiepiscopo alteram medietatem &c.

Signum vti supra pag. 27.

B. Richezæ Reginæ diploma de sua donatione quorundam mansorum & mancipiorum.

Religiosis
cedunt mā-
si & man-
cipia B. Ri-
chezæ.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum esse volo tam presentibus quam futuris, quod ego Richeza Regina, postquam frater meus beata memoria Otto Dux medietatem Bravvilerensis pradij, quæ annuente fratre nostro Hermannio Archiepiscopo, iam in vsus nostros transierat, pro anima sua, & pro parentum suorum ibidem pausantium æterna memoria Deo sanctoq; Nicolao reconfignauit, pro illo paulo post defuncto, aliqua etiam de meo chartula huic indita, monasterio illi statui addere, velle habens bonum adhuc ampliora, si vita comes fuerit, conferre, quod illic locum sepulture meæ iuxta matrem meam elegi Deo volente Aufsidum videlicet Clericum meum cum xiiij. mansis ad Eügenrode / & mancipijs suis & cum iij. carradis Schet & vvin à Clotten. Et insuper fratrem eius Arnoldi / cum beneficio, quod habet Dreife / id est ij. mansos, cum mansis & mancipijs suis. Ruotpertum Capellanum meum, & Embrichonem ministrum meum, cum beneficijs suis quæ post mortem eorum deputavi ecclesiæ. Amborum verò assiduâ petitione deuicta, voluntati eorum assensum præbui, ab hac eos donatione absolui, ac pro eorum commutatione alios subternotatos cum beneficijs suis ibidem confignavi. VVolphardum scilicet & cum suo & eo quod dedit Adelgerus filia sua, vxori eius plus ij. mansis; Huczonem fratrem eius cum dimidia, Vniconem ad Gelsestorf / cum ij. mansis, & terra de Seelanden / & molendino, VVendechem ad Aldendorff / cum manso, VVipertum cum dimidia, Ezzelinum de VVrmerstorf cum iij Ezzelinum ad Mechletenheim cum dimidia Ruotpertum & Azervis ad iij denariatas cera, Milonem Clericum cum iij parte Ecclesiæ, Ruboldus Rode, Vulfere cum possessione suâ; Ea autem ratione dedi eos, vt ipsi & omnis successio eorum, soluant singulis annis duas denariatas cera ad Ecclesiam ipsam; Beneficia verò quæ habent, vt post mortem eorum non ad filios, aut filias, sed in census redacta, statim in vsus Deo illis seruientium transeant, hoc modo vt per singulos annos in anniuersarijs nostris de fratrum plenâ refectione nostra augmentetur memoria & vt per circulum anni saltem solemnibus diebus ex ipso eorum exhibeatur cæna. Qui ergo ex his aliquid commutauerit vel in vsus alios quam statui transtulerit ex eleemosyna mea peccatum gi ande se contraxisse nouerit, quæ causa cum ad defensores ecclesiæ peruenerit, fortè Deo volente irrita erit, & ipse perpetua maledictioni subiacebit. Subnecto quoq; quoniam iam dictus minister meus Embricho, post aliquot annos pœnitentiæ ductus,

ductus, possessionis sua qua Geldesdorff dicitur, quæ am ipse & vxore eius Doue-
ranna, me donante propriam habebant, post mortem eorum S. Nicolaum heredem
instituerunt, & à Tegenone Abbate aliam ad Budelichhoue / vtramq; iure pre-
cario habendam quam diu vixerint susceperunt, & mansum vnum ad Gelpenho-
ue / soluentem quinq; solidos, & duos castratos gallos, & modium tritici, in anni-
uersarijs suis singulis annis, ad refectiorem fratrum addiderunt; poss. siunculam et-
iam Dittinge dictam, quæ data est pro anima Henrici Comitis filij fratris mei Lu-
dolphi subiungo, monens vt ex ea fiat memoria charitatis & elemosyna in eius an-
niuersario, mansum quoq; vnum & x iugera ad Misseleberge / qua Ruotgerus
advocatus minister patris mei, pro anima sua dedit, & xv iugera cum mansiuncu-
la xxiiij. denariorum ad Dapersecozze / qua vxor eius VVazela addidit, partemq;
terra ad Dacherendorp quam Chuno de Dwestfirche communem S. Nicolao
& S. Heriberto obtulit, pro anima sua, cuius medietatem Eppo de Aldendorp
ab Abbate Ellone prestari impetrauit sibi quam diu viueret habendam. Nulli au-
tem heredum suorum, post mortem suam relinquendam litterulis his adicio, vt
eorum omnitempore non negligatur commemoratio sui. Quæ ne posteros lateant
hanc cartulam sigillo nostro insignitam fieri iussi, & testibus subscriptis corroborata
tam fore censui, Henrico Comite Palatino, Ruotgero Advocato, Gerardo Comite,
Guosfrino, Storchero Siccone Comite, Ruodperto Capellano, Emricone, Eppone,
&c. Datum vij. Idus Septemb. Anno ab Incarnat. Domini M. LIV. Indictione vij. Re-
gnante Henrico III. Romanorum Imperat. Augusto.

NB. Sigillū
B. Richeze.

Aliud diploma liberalitatis B. RICHEZÆ Reginæ.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Sicut Religiosa ac pia semper parentum
solicitudine quodam affectu dilectis filiis non solum in temporalibus ad præsens, sed
etiam de mansuris providere debet in futurum: sic deuota filiorum successio rationa-
bilis parentum Deoq; placita instituta non tantum debet inconvulsa custodire,
verum ad instar seruorum fidelium sibi creditum à Domino talentum geminanda
per opera misericordia & semper ad meliora proficiendo æterna retributionis præ-
mium fiducialiter expectare, Inde est quod ego Richeza Polonia quondam Regina,
post decessum Patris mei Domini Erenfridi illustrissimi Comitis Palatini & Ma-
tris meæ Deo deuotissima Mathildis, Brauvvilerensi cænobio ab ipsis primum fun-
dato paternæ donationis intuitu debitam cupiens exhibere reuerentiam, poss. sio-
nes ad ipsum prædium Bruvviler pertinentes, cum villis, agris, mansis, mancipijs,
syluis, pratis, pascuis, molis, molendinis, aquis aquarumq; decursibus, quasitis &
acquirendis, in ipso termino constitutis, Klotena etiam super Mosellam cum suis
appen-

E

appenditijs Mesenich & Nille cum omnium integritate. Sicut Pater meus ea iure proprietatis legitime & pacifice possederat, & iam dudum viuus & incolu mis pro remedio anime sue, & Matris mee defuncte, prefato monasterio cum filiorum consensu libere tradiderat. Quemadmodum in Priuilegio Domini Piligrimi venerabilis Colonienfis Archiepiscopi continetur, hac inquam Deo sanctoq; Nicolao consignata secundum Patria mei constitutionem, non solum rata & inconuulsa custodire curavi, verum etiam de meo Patrimonio ad huc mihi superstite, Christum faciens heredem, ob sempiternam parentum & fratrum meorum in gremio eiusdem Ecclesie sepultorum meiq; memoriam D. Nicolao Prefati Cœnobij Patrono ar-pennas xxj. in Cloteno perpetuâ traditione adieci, mihiq; in eodem loco post decesum meum locum requietionis & sepultura destinando prouidi, si quis autem hanc mea constitutionis paginam infringere, vel ausu temerario violare præsumpserit, iram Dei Omnipotentis & Beati Petri Principis Apostolorum, Sancti Nicolai & omnium Sanctorum incurrat, & nisi maturè respiciat authoritate Patris & Filij & Spiritus Sancti perpetuò anathemati subiaceat, verum ne quis huic libera mea traditioni in sua simplici veritate derogare possit, in futurum contra perfidorum Machinationes præsens scriptum sigilli mei impressione munire, ac roburare curauimus testibus Idoneis, qui hac viderunt, & audierunt subternoratis. Nomina testium Henricus Comes Palatinus, Ruotgerus aduocatus, Gerhardus Comes, Gosvinnus, Storchero, Sicco Comes, Ruotpertus Capellanus, Embrico, Ep-po, VVimboldus, Ansfridus, Henno, data vij. Idus Septemb. Anno ab Incarnat. Domini Millesimo 51. Indictione iij. Regnante Henrico Tertio Romanorum Imperatore Augusto.

Diploma S. Annonis de liberali donatione
oppidorum Salevelt & Coburg per B. Richezam Christianissimam Reginam.

IN Nomine Sancte & Individue Trinitatis, Anno secundus diuinâ prestante misericordia Sancta Colonienfis Ecclesie Archiepiscopus. Consideramus ergo quod fecit mihi Dominus magna qui potens est, anxius factus sum, pro eo quod vix inuenirem quid retribuere Domino pro omnibus qua retribuit mihi: his curis astuanti mihi diuina pietas viam aperuit qua pergens, eo quod desiderabam attingere posse speraueram, scilicet vt ampliando Ecclesiam dono Dei mihi commissam his quibus me precesserunt viris toto pœne orbe terrarum, tum sanctitate tum patrimonio, cum generis claritate conspicuis, & vt pace illorum dicam me studiosius operantem, parentis illis factam esse, dicere non formidem. Inde occasione datâ Dominam Richezam

Regi-

Reginam super quibusdam predijs Saleueldi videlicet & Roburgh / quatenus de his precariam consentiens, ea sancto Petro Colonia traderet, convenimus. Quod cum in aditu primo parum ad votum responderet, voluntas Dei suis ut non longo post tempore, quod querebamus prosperum ac felicem haberet exitum. Vnde notum esse volumus cunctis tam futuris quam presentibus, Domini Dei, & Sancti Petri fidelibus, qualiter Starckhare quidam vir ingenuus & Comes, miles ipsius Regine precepto atque petitione Dominae Suae Saleueldi / castellum cum omnibus & Vniuersis ad hoc pertinentibus terris ac syluis forestis atque piscationibus, pratis, pascuis, & familijs, & quicquid ipsa proprietate habere visa est exceptis seruientibus Sancto Petro Colonia ad usum Archiepiscopi Christiano Aduocato tradidit iure perpetuo possidendum: eo videlicet tenore, ut ipsius predij vsus fructum Domina Richeza vsq; in finem vita sua teneat, ea quoque ratione ac firmissimo interdicto, ne vnquam aliquis Archiepiscoporum per contambium, vel cuiquam in beneficium dando Salefeldi vel ad hoc pertinentia a Dominatu suo faciat alienam, nisi forte quantum nos cum eiusdem Regine consilio, pro anima nostra nec non ipsius suorumq; parentum per monasteria Coloniae distribuendum ex ipso statuerimus. Sed & decimam vestimentorum, siue cuiusq; generis pannorum, nec non & Lodicum mellis, & cera in usum Monachorum in Brunswilre Regina disposuit; Nos quoque pro deuotione Christianissima Regine, non multa quidem a nobis querenti, quantum tamen ipsa proposuerat in precariam eius concessimus; has videlicet villas dominicatus nostri, ei tradentes vsq; in finem vita sua, cum omni utilitate possidendas, Sedtebach / Brigenheim / Wictolo / Woffendorff / Wuoterfheim / Blasfheim / Zuouero. Insuper annis singulis centum marcas argenti, de Camera nostra, qua omnia eo tempore facta sunt, ut si quis vel Rex, siue Episcopus, siue ipse ego, vel aliquis successorum meorum de his omnibus ei aliquid minuire, vel aliquo modo mutare nisi ipsa petente tentauerit, odium Dei & S. Petri incurrat, ipsaq; sit potens Saleueldi & omnia ei per continentia recipere, eiq; ut proprijs uti. Tradidit quoq; Domina Regina, imo super dictus Comes Starckhare / seruientes quos supra excepimus omni vtriusq; generis, ad haec praedia pertinentia, precepto atq; petitione Dominae suae, ad Altare S. Petri, sub censu duorum denariorum annis singulis, quatenus ipsi & omnis posteritas eorum, sub ea lege permaneant, quem omnes similem censum ad altare soluant. Illud quoq; firma ratione constituens, ut liberis venatoribus siue cuiuscunq; generis hominibus adhanc donationem pertinentibus qua suis temporibus iura & optimas consuetudines habuisse probare poterint Anno ab Incarnatione Domini nostri IESV Christi M.L.VII. * Indictione x.vij. Kalend Iulij. Facta est hac traditio in

NB

Alienatio

Saleueldi

annullatur

nisi in mo-

nasteria

fiat.

* 1056.

Saleueldem/secundum legem & ritum gentis illius; Cuius rei testes sunt, hi astantes quidem & videntes traditionem, Otto Comes, Dilogh/Wetego/Romazzo/Herman eiusq; filius Herman/ & iterum Herman/Ruachart/ Berwahrdt/Adelger/ & iterum Adelger/Gunthere/Kathere/Mazzo/Ruodolff/Herman/Adelhart/Adelbert/ Gerber/ Vstro/Helmbolt/Ruogelie/Adelech/Marlog/Quicho/Bebo/Babo/Gadelher/Starckhare. Quando Domina Regina stans in domo S. Petri traditionem hanc recognouit, & Starckhare Comes ita ut in Sal feidt tradidit, S. Petrum ita vestiuit. Testis est Coloniensis Clerus, & populus, tum hi quos subternotauimus, Bertholt/Sizzo, Ruogher/Adolff/Christian/Ingram/Bering Adelger/Burghart/Zhiemar/Herman/Arnoldt/Godefrid/Bereintz/Sigebodo/Baltare/Rug/Sogwin/Becho/Luno/Wigman/Hermann/Herwardt/Bertholt.

Notatio.

Non descriptionem huius diplomatis mendū irrepsit, nam pro ann. 1057. legendus est annus præcedēs 1056. illo enim anno indictio decima fuit. Deinde cū aliqui ex Epitaphio B. Richeza velint fatalem ei diem, fuisse 9. vel 12. Cal. April. anni 1057. Si annus huius donationis fuisset 1057. iam post tres à morte menses donasset B. Richeza Saleueldiam & Coburgum, quod absurdum foret.

Caput Vndecimum.

B. RICHEZÆ ERGA EXTURBATORES suos, eorumq; Legatos mansuetudo, & B. Casimiri è Monachatu ad diadema reuocatio.

Nonnulli rerum Polonicarum Scriptores, posteaquam miserum regni sui, exulantibus Regina & Rege filio, describere statum, Sanctissimam Matronam nostram, quasi crudeliter pasta fuerit subditorum miserijs, leonino prorsus dente rodunt, ac dilacerant. Nam ita Cromerus, de legatione agens ad inquirendum asimirum adornatā ait: Oratores delecti, primores viri ad reuocandum cum luculento viatico & amplis muneribus, publicè contributis instructi, ad Rixam in Saxoniam proficiscuntur, ei dona dant, quo in statu sit res Polona, curue ipsi veniant, supplici & mise-